

پورسینا

معاونت فرهنگی
سازمان جهاد دانشگاهی علوم پزشکی تهران

شماره ششم؛ سال اول؛ بیست و ششم آذرماه ۱۴۰۴

سردبیر: ستاره آزاد

مدیرمسئول: امیررضا جلیلی

صاحب امتیاز: کانون خبرنگاران سازمان دانشجویان جهاد دانشگاهی

طراح جلد و صفحه آرا: محمد ابراهیم نورالهی

سخن سردبیر

در این شماره از پورسینا، از گفته‌ها و شنیده‌های هفته پژوهش می‌گوییم، به استقبال شب یلدا می‌رویم و تازه‌ترین خبرهای حوزه سلامت را مرور می‌کنیم. نگاهی هم داریم به هزارو یک شب و روزهایی که مسیر تاریخ ما را شکل داده‌اند. اگر شما نیز به نوشتن علاقه‌مند هستید و تمایل دارید در کنار تحریریه پورسینا فعالیت کنید، لینک زیرراه ارتباط ماست.

کانال تلگرام پورسینا

در این شماره بخوانید

۲ / مراسم هفته پژوهش و فناوری در دانشگاه

۳ / بومی سازی دارویی و نقش دانشجویان در آن

۴ / بازگشت رانیتیدین

۸ / دفاع از وطن در دانشگاه ملی

ازدواج، به روایت دانشگاه

مبینا زارعی

پزشکی ۱۴۰۳

آیین ازدواج جمعی ۲۵۰ زوج دانشجویی دانشگاه تهران، روز ۲۴ آذر ۱۴۰۴ برگزار شد؛ مراسمی که در کنار فضای رسمی خود، بار دیگر موضوع ازدواج دانشجویی و نحوه حمایت نهادهای دانشگاهی از این انتخاب اجتماعی را به متن توجه‌ها آورد. این مراسم با حضور زوج‌های دانشجویی، خانواده‌ها و جمعی از مسئولان دانشگاه برگزار شد و در چارچوب برنامه‌های فرهنگی دانشگاه تهران قرار داشت. برگزارکنندگان، هدف از اجرای این آیین را تسهیل آغاز زندگی مشترک و ترویج الگوی ازدواج ساده عنوان کردند؛ الگویی که در سال‌های اخیر، بیش از گذشته مورد تأکید سیاست‌گذاران فرهنگی قرار گرفته است.

در عین حال، برگزاری ازدواج‌های جمعی همواره با پرسش‌هایی درباره میزان اثرگذاری این برنامه‌ها در حمایت بلندمدت از زوج‌های جوان همراه بوده است. برخی کارشناسان معتقدند چنین مراسمی، در کنار کارکرد فرهنگی خود، زمانی می‌تواند نقش مؤثرتری ایفا کنند که با حمایت‌های پایدارتر و عملی‌تر پس از آغاز زندگی مشترک همراه شوند.

مسئولان دانشگاه تهران با اشاره به تداوم برنامه‌های ازدواج دانشجویی، تأکید کردند که این آیین‌ها بخشی از تلاش دانشگاه برای همراهی با تحولات اجتماعی دانشجویان است و هدف آن، محدود شدن به یک مراسم نمادین نیست.

آیین ازدواج جمعی ۲۵۰ زوج دانشجویی، در نهایت بازتابی از یک رویکرد دوگانه بود؛ از یک‌سو تلاش برای ساده‌سازی مسیر ازدواج و از سوی دیگر، یادآور این واقعیت که حمایت از تشکیل خانواده، نیازمند فراتر رفتن از یک روز و یک مراسم است.

مراسم هفته پژوهش و فناوری در دانشگاه علوم پزشکی تهران

مراسم گرامیداشت هفته پژوهش و فناوری در دانشگاه علوم پزشکی تهران از صبح روز دوشنبه ۲۴ آبان ماه در دانشکده‌ی پزشکی این دانشگاه آغاز شد.

وی با اشاره به اهمیت فراهم‌سازی بستر مناسب برای تجربه‌ی بهتر دوران دانشجویی، بر باور و اعتماد جمعی اساتید به ظرفیت‌ها و توانایی‌های دانشجویان تأکید کرد.

رئیس مرکز رشد استعدادهای درخشان دانشگاه علوم پزشکی تهران همچنین پژوهش را فراتر از یک فعالیت صرف دانست و بر نگاه به پژوهش به‌عنوان یک سبک زندگی علمی تأکید کرد؛ نگاهی که هدف آن کشف حقیقت و به‌اشتراک‌گذاری دستاوردهای علمی است.

وی با اشاره به برگزاری برنامه «روایت بی‌نشانه» به عنوان بخش دیگری از مراسم هفته برنامه‌های هفته پژوهش و فناوری با حضور دکتر رضا ملک‌زاده، پروین پاسالار، اکبر سلطانی و حمیدرضا نمازی در توضیح این برنامه گفت: در این بخش از برنامه، روایت‌هایی از مسیرهای طی‌شده در عرصه علم و آموزش ارائه شد؛ روایت‌هایی که بر شکل‌گیری ظرفیت‌های علمی و انسانی در بستر تجربه، یادگیری و مواجهه با چالش‌ها تأکید داشت و سخنرانان با بازخوانی تجربه‌های فردی و حرفه‌ای خود، به نقش نگاه تحلیلی، پشتکار و جسارت در ساختن ظرفیت‌های آینده‌ساز پرداختند.

دکتر حق‌جوی جوانمردی گفت: روایت دکتر ملک‌زاده (استاد ممتاز دانشگاه علوم پزشکی تهران و بنیانگذار موسسه پژوهشکده بیماری‌های گوارش و کبد این دانشگاه) با محوریت ساخت ظرفیت انجام کوه‌ورت‌های بزرگ حوزه سلامت بود. وی ضمن بیان تاریخچه پژوهشکده بیماری‌های گوارش و کبد، با مروری بر برخی پژوهش‌های شاخص انجام‌شده، به بیان ظرفیت‌ها و توانمندی‌های پژوهشگران ایرانی در انجام مطالعات اثرگذار پرداخت و در ادامه، به چالش‌های موجود در مسیر پژوهش و تلاش‌ها برای رفع این موانع اشاره کرد.

به گفته رئیس مرکز رشد استعدادهای درخشان دانشگاه علوم پزشکی تهران، مهم‌ترین نکته در سخنان دکتر پاسالار، تلاش مستمر و پیگیر او و همکارانش برای رفع مشکلات و موانعی است که پیش روی دانشجویان قرار دارد که مشاهده‌ی این مسیر و نتایج آن می‌تواند موجب دلگرمی دانشجویان دغدغه‌مند و مستعد در ادامه این مسیر علمی باشد.

این مراسم که از امروز دوشنبه ۲۴ آبان به مدت دو روز با هدف تبیین جایگاه پژوهش و فناوری در توسعه علمی دانشگاه و تقویت فعالیت‌های پژوهشی و فناورانه برگزار می‌شود به همت معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی تهران با همکاری مرکز پژوهش‌های علمی و فناوری دانشجویان صورت گرفته است.

در مراسم افتتاحیه، دکتر رامین کردی، معاون تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی تهران، با تبریک هفته پژوهش و فناوری و قدردانی از دانشجویان، اساتید و همکاران حوزه معاونت، به تشریح رویکردها در حوزه پژوهش و فناوری پرداخت.

وی با تشریح بخشی از وظایف معاونت تحقیقات و فناوری، از ایجاد و تقویت مراکز اختصاصی برای شناسایی و پرورش استعدادهای دانشجویی خبر داد و بر ضرورت طراحی سازوکارهایی برای همراهی و تعامل نزدیک‌تر دانشجویان با اعضای هیئت علمی تأکید کرد.

اجرای برنامه‌هایی با محوریت حضور دانشجویان در کنار اساتید، تحت عنوان برنامه دستیار دانشجو، از جمله اقداماتی است که معاون تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی تهران به آنها اشاره و عنوان کرد که این برنامه‌ها می‌تواند به ارتقای مهارت‌ها و انتقال تجربه کمک کند.

در ادامه، دکتر شقایق حق‌جوی جوانمرد، رئیس مرکز رشد استعدادهای درخشان نیز با قدردانی از اعتماد صورت‌گرفته به دانشجویان برای برگزاری آیین گرامیداشت هفته پژوهش و فناوری، بر نقش محوری دانشجویان در پویایی فعالیت‌های پژوهشی و فناورانه تأکید کرد.

وداع با بانوی پیشگام درماتولوژی ایران

پروفسور شیدا شمس

دارفانی را وداع گفت

پروفسور شیدا شمس، از چهره‌های برجسته در عرصه پوست و درماتولوژی ایران و استاد پیشکسوت دانشگاه علوم پزشکی تهران، پس از دهه‌ها خدمت صادقانه در آموزش، درمان و پژوهش، شب گذشته در سن ۸۵ سالگی بر اثر ایست قلبی دارفانی را وداع گفت.

پروفسور شیدا شمس به خانواده‌ای شناخته‌شده تعلق داشت؛ شهرت خانوادگی‌شان به خاندان «شمس» بازمی‌گشت و گفته می‌شود نوه یکی از پزشکان مشهور عهد قاجار بوده است. بخشی از دوران کودکی و دبیرستانش را در فرانسه گذراند؛ سپس برای تحصیلات پزشکی به همان کشور بازگشت و رشته پوست (درماتولوژی) را در دانشکده پزشکی پاریس به پایان رساند. پس از تخصص، برای مدتی هم در بیمارستانی در پاریس - درمانگاه درماتولوژی Bouicaut Hospital - ریاست بخش را برعهده داشت.

پروفسور شمس از نخستین پزشکانی بود که روش‌های نوین درمانی پوست مانند فوتوتراپی، کرایوتراپی و درمان دارویی پیشرفته را وارد نظام درمانی ایران کرد. او پایه‌گذار بخش‌ها و درمانگاه‌های تخصصی برای بیماری‌های پیچیده پوستی مثلاً بیماری‌های خودایمنی پوست مانند پمفیگوس در بیمارستان‌ها بود.

اخلاق حرفه‌ای، فروتنی، مهربانی با بیماران و احترام به انسانیت ویژگی‌هایی بودند که بسیاری از کسانی که با او برخورد داشتند، بارها به آن‌ها اشاره کرده‌اند؛ او پزشکی بود که درمان را با احترام و دلسوزی همراه می‌کرد. سال‌ها تلاش بی‌وقفه‌اش در آموزش نسل جدید پزشکان و متخصصان پوست حتی پس از بازنشستگی رسمی نشان می‌دهد برای او بازنشستگی پایان مسیر نبود؛ بلکه ادامه مسئولیت و تعهد بود.

وی همچنین همسر، دکتر فریدون دواجی از اساتید برجسته روماتولوژی دانشگاه علوم پزشکی تهران بود. رئیس دانشگاه علوم پزشکی تهران، سید رضا رئیس کرمی، به همین مناسبت با صدور پیامی ضمن ابراز اندوه عمیق، یاد و خدمات او را «نمادی از تعهد، انسان‌دوستی و خدمت خالصانه به مردم و دانش» دانست و به خانواده، شاگردان و همه دوستدارانش تسلیت گفت. وی فقدان این استاد گرانقدر را ضایعه‌ای بزرگ برای جامعه پزشکی کشور خواند؛ او بر نقش بی‌بدیل شیدا شمس در آموزش و تسکین آلام بیماران تأکید کرد. همچنین در پیام‌های صادرشده از سوی رؤسا و مسئولان بیمارستان‌های تخصصی پوست و مراکز درمانی، خدمت بی‌وقفه و سال‌ها تلاش علمی ایشان ستوده شد و یاد و نامش به‌عنوان الگویی برای نسل آینده پزشکان زنده خوانده شد.

روزنامه پورسینا، درگذشت استاد فرزانه و بانوی نیکنام، شیدا شمس را به خانواده محترم ایشان، شاگردان، همکاران و همه کسانی که از دانش و مهربانی‌اش بهره‌مند شدند، تسلیت می‌گوید.

بومی‌سازی دارویی و نقش دانشجویان

مهدیه اسدی
داروسازی ۴۰۲

دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران و گروه دارویی دانش‌بنیان سیناژن، اخیراً تفاهم‌نامه همکاری مشترک را با هدف تقویت تعاملات علمی و صنعتی به امضا رساندند. این همکاری در راستای سیاست‌های جدید مدیریتی دانشکده که بر محوریت فناوری و نوآوری تمرکز دارد، صورت گرفته است.

این تفاهم‌نامه روز سه‌شنبه ۱۸ آذر ۱۴۰۴ با حضور دکتر علیرضا استقامتی، رئیس دانشکده پزشکی، و نمایندگان شرکت سیناژن به امضا رسید.

دکتر استقامتی در این مراسم، ضمن اشاره به سیاست‌های مدیریتی جدید، گفت که تمرکز دانشکده بر فناوری و نوآوری است. وی استفاده از توان بخش خصوصی را به عنوان یک «توان ملی» ضروری دانست و هدف از این همکاری را «الگوسازی برای دانشجویان» و «تزیق امید» به جامعه دانشگاهی اعلام کرد.

رئیس دانشکده عملکرد شرکت سیناژن در تولید داروهای مهم گروه مَب (آنتی‌بادی‌های مونوکلونال) را که برای درمان سرطان‌ها حیاتی هستند، بسیار مثبت ارزیابی کرد. او خاطرنشان کرد این تولیدات داخلی باعث کاهش خروج ارز از کشور شده است. وی همچنین افزود که سیناژن در حال تکمیل سید درمان دیابت و ورود به حوزه‌های نوین درمان چاقی است.

دکتر استقامتی تأکید کرد که بحث ارتباط صنعت با دانشگاه نباید فقط در حد شعار بماند و باید با اقدامات اجرایی واقعی فعال شود. او این همکاری را یک فرصت خوب برای ارتقای فعالیت‌های اعضای هیئت علمی و نیز دانشجویان دانشکده دانست.

در پایان مراسم، طرفین متعهد شدند که این تفاهم‌نامه صرفاً روی کاغذ نماند و نتایج عملی آن به زودی مشخص شود.

این روزها دانشگاه چه خبر؟

این هفته، دانشگاه روی دور تند

علی محمودی
پزشکی ۴۰۱

کانون ادبی سها

حلقه ادبیات فانتری هری پاتر

سه شنبه ۲۵ آذر؛ ساعت ۱۵
تالار معتمدی

جهاد دانشگاهی علوم پزشکی تهران

۱۴مین دوره مسابقات مناظره دانشجویی

روز آخر داوران
سه شنبه ۲۵ آذر؛ ساعت ۱۵-۱۹
تالار دانشجو

مرکز پژوهش‌های علمی و فناوری دانشجویان

پژوهش مسئله محور، نوآوری ارزش آفرین

دوشنبه و سه شنبه ۲۴ و ۲۵ آذر؛ ساعت ۱۷ تا ۸
تالار ابن سینا

انجمن اسلامی دانشکده پزشکی (گوشه)

اکران فیلم طعم گیلان اثری از عباس کیارستمی

چهارشنبه ۲۶ آذرماه
دفتر انجمن اسلامی دانشکده پزشکی

انجمن اسلامی دانشکده پزشکی (گوشه)

حلقه مطالعاتی ایدئولوژی پژوهی (تولابیتاریسم)

دوشنبه هر هفته ساعت ۱۵
دفتر انجمن اسلامی دانشکده پزشکی

کانون تئاتر دانشگاه تهران

حلقه مروری بر تاریخ نمایش

دوشنبه‌ها؛ ساعت ۱۷-۱۹

هوش مصنوعی در تشخیص پزشکی

محمد ابراهیم نورالهی
پزشکی ۴۰۱

ادغام هوش مصنوعی (AI) در پزشکی، سرآغاز دوره‌ای تحول‌آفرین در حوزه سلامت به‌ویژه در زمینه تشخیص و کشف زود هنگام بیماری‌هاست. توانایی AI در تحلیل داده‌های وسیع و شناسایی الگوهای ظریف، باعث پیشرفت‌هایی چشمگیر در تخصص‌های مختلفی همچون رادیولوژی، آسیب‌شناسی و انکولوژی شده است. این نوآوری‌ها دقت، سرعت و هماهنگی تصمیم‌گیری‌های بالینی را بهبود می‌بخشند و در مواقعی که توان انسانی با خستگی یا حجم کاری محدود می‌شود، شکاف‌ها را پر می‌کنند. یادگیری ماشینی (ML)، یادگیری عمیق (DL) و شبکه‌های عصبی پیچشی (CNNs) به‌طور خاص در تحول تشخیص بیماری‌ها نقش کلیدی ایفا کرده‌اند. به‌عنوان نمونه، این فناوری‌ها در شناسایی ناهنجاری‌های سلولی در آسیب‌شناسی و تشخیص شکستگی‌های خفیف استخوان در تصاویر رادیولوژی کاربرد دارند. در اینجا به بررسی کاربردهای مختلف هوش مصنوعی در حوزه‌های کلیدی مانند رادیولوژی، آسیب‌شناسی، تشخیص شکستگی استخوان، تشخیص تومور و الگوریتم‌های اصلی مورد استفاده در این فناوری‌ها خواهیم پرداخت.

هوش مصنوعی در رادیولوژی
رادیولوژی به دلیل ماهیت تصویرمحور و حجم بالای داده‌های تولید شده، به عنوان یکی از حوزه‌های پیشرو در به‌کارگیری هوش مصنوعی (AI) شناخته می‌شود. الگوریتم‌های یادگیری عمیق، به ویژه شبکه‌های عصبی کانولوشن (CNNs)، در تفسیر تصاویر پزشکی نظیر اشعه ایکس، سی تی اسکن و MRI عملکرد چشمگیری داشته‌اند. این مدل‌ها قادرند به طور خودکار ناهنجاری‌ها را شناسایی، الگوهای بیماری را طبقه‌بندی و حتی بر اساس بیومارکرهای تصویری، نتایج احتمالی را پیش‌بینی کنند.

هوش مصنوعی در پاتولوژی
آسیب‌شناسی که زمانی صرفاً متکی به میکروسکوپ‌های آنالوگ بود، امروزه با ظهور آسیب‌شناسی دیجیتال و هوش مصنوعی (AI) دستخوش تحول شده است. با دیجیتالی شدن اسلایدهای بافت‌شناسی، مدل‌های یادگیری ماشینی (ML) اکنون می‌توانند تصاویر کامل اسلاید (WSIs) را برای شناسایی بدخیمی‌ها، درجه‌بندی تومورها و حتی پیش‌بینی جهش‌های ژنتیکی از روی ساختارهای مورفولوژیک بررسی کنند.

به شرط حیات در شماره‌های بعدی، مفصل‌تر به کاربرد این ابزار در علم امروز پزشکی خواهیم پرداخت.

نهاد‌های نظارتی بین‌المللی اعلام کردند که NDMA، که یک ماده بالقوه سرطان‌زای انسانی محسوب می‌شود، در طول مدت نگهداری (Shelf Life) و در شرایط خاص، به‌ویژه دماهای بالاتر، به مرور زمان در فرآورده رانیتیدین تجمع می‌یابد. این روند تجمع می‌توانست سطح ناخالصی را به میزانی بالاتر از حد ایمن و مجاز برساند و ریسک ابتلا به سرطان را در میان مصرف‌کنندگان طولانی‌مدت افزایش دهد. در نتیجه، به منظور حفظ سلامت عمومی، دستور جمع‌آوری از بازارهای دارویی به صورت اضطراری اعلام شد و داروهای جایگزین نظیر فاموتیدین به بیماران توصیه گردید.

بازگشت موفقیت‌آمیز به چرخه مصرف

اما تلاش‌ها برای حل این چالش متوقف نماند. اخیراً، شرکت VKT Pharma موفق به توسعه و تولید یک فرمولاسیون جدید از رانیتیدین در قالب قرص‌های ۱۵۰ و ۳۰۰ میلی‌گرمی شده است. در این فرمولاسیون، اقدامات لازم برای مدیریت و کنترل دقیق میزان ناخالصی NDMA انجام شده تا این ماده در تمام طول عمر مفید دارو، در سطحی ایمن و بسیار پایین‌تر از حد مجاز باقی بماند.

این فرمولاسیون موفق، گواهی تأیید FDA approved را دریافت کرده و وارد بازار دارویی آمریکا می‌شود. با توجه به سابقه اثربخشی درخشان و محبوبیت فراوان رانیتیدین، انتظار می‌رود پس از طی مراحل قانونی و دریافت تأییدیه‌های لازم، این فرمولاسیون جدید در آینده، در اختیار شرکت‌های داروسازی ایرانی نیز قرار گیرد و این داروی محبوب بار دیگر در ایران قابل تهیه باشد.

بازگشت رانیتیدین

مهدیه اسدی
داروسازی ۴۰۲

پس از یک وقفه تقریباً پنج ساله در عرضه جهانی، داروی پراوازه رانیتیدین (Ranitidine)، که زمانی یکی از پر مصرف‌ترین فرآورده‌ها برای کنترل اسید معده محسوب می‌شد، با فرمولاسیونی ایمن‌تر و برطرف‌کننده نگرانی‌های پیشین، مجدداً به چرخه دارویی بازگشته است. این دارو که از سال ۱۹۸۱ میلادی وارد بازارهای جهانی شد و به سرعت با نام تجاری زانتاک (Zantac) به شهرت رسید، به دلیل عملکرد مؤثر خود در کاهش ترشح اسید، سال‌ها به عنوان انتخاب اول در درمان بیماری‌هایی نظیر زخم معده، بیماری بازگشت اسید معده به مری (GERD) و تسکین سوزش سر دل شناخته می‌شد. محبوبیت گسترده این دارو، آن را به یکی از مهم‌ترین اقلام دارویی در طبقه آنتاگونیست‌های گیرنده هیستامین H2 مبدل کرده بود.

ریشه‌های ممنوعیت و جمع‌آوری از بازار

این داروی محبوب، که تاریخ تولید آن به اوایل دهه ۱۹۸۰ بازمی‌گردد، در سال‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ میلادی به طور گسترده‌ای از بازارهای جهانی جمع‌آوری شد. در ایران نیز، سازمان غذا و دارو کشور در تاریخ ۲۵ فروردین ۱۳۹۹ دستور حذف کامل این فرآورده را صادر نمود. دلیل این ممنوعیت، کشف و تأیید وجود ناخالصی N-نیتروزودی‌متیل‌آمین (NDMA) در فرآورده بود. سازمان غذا و دارو آمریکا (FDA) و

NDC 70700-154-05

Manufactured by:

VKT
Pharma Private Limited
Srikakulam, India-532 409
ML No.: 02/SKL/AP/2015/F/G

Distributed by:
Xiomed, LLC
Florham Park, NJ 07932
Made in India
Rev. 04/2019
154-05-00

Each film-coated tablet contains 168 mg of Ranitidine hydrochloride USP equivalent to 150 mg of Ranitidine.

Usual Dosage: See prescribing information for Dosage and Administration.

Store at 15° to 30°C (59° to 86°F) [see USP controlled room temperature] in a dry place.

Protect from light. Replace cap securely after each opening.

Do not use if printed safety seal under cap is broken or missing.

Ranitidine Tablets, USP

150 mg

500 Tablets Rx Only

❖IROMED

3 70700 15405 2

NDC 70700-155-63

Manufactured by:

VKT
Pharma Private Limited
Srikakulam, India-532 409
ML No.: 02/SKL/AP/2015/F/G

Distributed by:
Xiomed, LLC
Florham Park, NJ 07932
Made in India
Rev. 04/2019
155-63-00

Each film-coated tablet contains 336 mg of Ranitidine hydrochloride USP equivalent to 300 mg of Ranitidine.

Usual Adult Dosage: One tablet daily after the evening meal, at bedtime, or as directed by a physician.

See prescribing information for Dosage and Administration.

Store at 15° to 30°C (59° to 86°F) [see USP controlled room temperature] in a dry place.

Protect from light. Replace cap securely after each opening.

Contains color additives including FD&C Yellow No. 5 (tartrazine).

Do not use if printed safety seal under cap is broken or missing.

Ranitidine Tablets, USP

300 mg

250 Tablets Rx Only

❖IROMED

3 70700 15563 9

الریسرچ و ما ادراک ما الریسرچ!

محسن راستکار
پزشکی ۹۸

پژوهش، تحقیق، ریسرچ یا هر اسم جایگزین دیگری که می‌توان برای آن به کار برد از جمله فعالیت‌هایی در دانشگاه است که بدون اغراق همه ما به سمت و سوی آن کشیده شده‌ایم؛ چه به صورت گذرا و صرفاً جهت آشنایی و چه در جهت انجام کارهای مفصل تحقیقاتی. پژوهش مسیری طولانی با جذابیت‌های منحصر به فرد خود است. با این وجود، مانند هر فعالیت دیگر که «انسان» در آن مشارکت دارد، چالش‌ها و سختی‌های خاص خود را دارد. زیبایی‌های پژوهش را به هیچ وجه نمی‌توان منکر شد؛ ولی هفته پژوهش، بهانه خوبی برای نوشتن این رنجامه کوتاه از چالش‌های این مسیر است، باشد که دیوار سخت واقعیت را ببینیم قبل از اینکه با آن برخورد تلخی داشته باشیم!

می‌روند و کارهای زودبازده در اولویت قرار می‌گیرد.

از طرفی دیگر پژوهش و مقاله نویسی به سویه‌هایی از بیزینس و کسب درآمد تبدیل شده است؛ از کارگاه و دوره های آموزش پژوهش با هزینه های هنگفت تا مشارکت در پژوهش و نگارش مقاله با دریافت مبالغ چندین میلیونی. البته طبق قانون بازار آزاد، عرضه به وجود آمده برآمده از تقاضای برآمده در فضای علمی-دانشجویی است. اینکه شرط اصلی برای اموری مثل مهاجرت و تکمیل امتیاز آیین‌نامه های مختلف و بهره‌مندی از امتیاز آنها داشتن مقاله‌های متعدد است، چرا برخی به این سمت و سو نروند که با پرداخت هزینه‌هایی ناقابل این مسیر طولانی را میانبر بزنند و از طرفی دیگر عده‌ای نیز نفع مالی از این مسئله ببرند؟ همه و همه این مسائل به یک سوال اصلی و شاید بدون پاسخ منتهی می‌شود. آیا واقعا هدف از پژوهش این بود؟ مسیری که قرار بود دانشجویان علاقه‌مند و پرسشگر را به خود جذب کند چه شد که به این حال و روز گرفتار شد؟ برطرف کردن چالش‌های موجود که گاها باعث ناامیدی دانشجویان از ادامه مسیر پژوهش می‌شود، همتی والا می‌طلبد که نهایتاً در بلند مدت اثرات خود را نشان دهد.

در این میان ما چه می‌توانیم بکنیم؟ شاید اینکه انگیزه خود را از دست ندهیم و به بهبود اوضاع امید داشته باشیم. چرا که همه ما محکوم به امیدیم!

شده است. اینکه همه کارهای یک پروژه تحقیقاتی را فقط و فقط یک نفر انجام دهد و در حین انتشار مقاله اسامی نویسنده‌های دیگر اضافه شده باشد که اصلاً ذره ای از جزئیات کار را نیز نمی‌دانند. یا بودجه‌های فراوان پژوهشی که برای طرح‌های تحقیقاتی اخذ می‌شود و ریالی از آن به دانشجو مجری طرح نمی‌رسد و هیچ خبری از حق تحقیق نیست. از برخی بی‌اخلاقی‌های دیگر مثل داده‌سازی و سرقت علمی نیز بگذریم که مجالی بر گفتنش نیست. همه این مسائل دانشجوی پارانرژی و باانگیزه ای که وارد این مسیر شده است را تهی از معنا می‌کند. فرد دغدغه‌مند با روحیه پرسشگری و انجام کار تحقیقاتی در این مسیر را تبدیل به فردی می‌کند که تا جای ممکن به سود و منفعت شخصی خود اهمیت می‌دهد.

چالش مهم دیگر در این مسیر، تغییر ماهیت و اهداف پژوهش است. اساس پژوهش بر حل یک مسئله در جهت پیشبرد علم شکل گرفته است ولی متأسفانه به درست یا غلط به مرور زمان به نظر می‌رسد اهداف دیگری جایگزین آن شده است. اصطلاح «کمی سازی علمی» نمود بارز این چالش است. وقتی به جای اعتبار دادن به محتوا و کیفیت طرح تحقیقاتی، به معیارهای کمی مانند تعداد مقالات، تعداد همکاری در طرح‌های تحقیقاتی و تعداد ارجاعات اهمیت داده شود، پژوهشگران لاجرم به سمت طرح‌های تحقیقاتی می‌روند که راحت انجام می‌شوند و ارجاعات سایر مقالات به آن بیشتر است. کارهای سودمند ولی دیربازده به حاشیه

یکی از انبوه علامت سوال‌های ذهن ما هنگام ورود به دانشگاه قطعا در ارتباط با پژوهش بود. مقاله چیست؟ به چه درد می‌خورد؟ H-index چیست؟ چطور ارتباطات خوب برای شروع پژوهش پیدا کنیم؟ ولی قبل از همه این‌ها باید پرسشی اساسی‌تر را مطرح کرد. اصلاً هدف ورود به این مسیر چیست؟ چرا که سنگ بنای ادامه هر مسیری همین تک پرسش است.

هر کسی با هدف خاص خود وارد این مسیر می‌شود. برخی برای تجربه جدید و انجام فعالیتی که به نظرشان می‌تواند مفید باشد. عده‌ای دیگر برای کسب رزومه در جهت پیدا کردن پوزیشن مناسب و اپلای کردن، مخصوصاً در سال‌های اخیر که جو غالب دانشجویان مهاجرت است و «ماندن و پس گرفتن» مثل شنا برخلاف مسیر رودخانه است. جمعی دیگر نیز به خاطر علاقه و دغدغه‌مندی به یک مسئله خاص وارد کار تحقیقاتی در آن زمینه می‌شوند. با این وجود، فارغ از هدف افراد از ورود به پژوهش، چالش‌های مشترکی وجود دارد که همگی با آن برخورد می‌کنند.

همه ما با عبارت اخلاق پژوهشی آشنا هستیم و سخنان و قلم فرسایی‌های فراوانی در مورد آن شنیده و خوانده‌ایم. اما واقعیات موجود، نشانگر امر دیگری است. شاید اولین مواجهه با بی‌اخلاقی‌هایی که در انجام کار تحقیقاتی یا نگارش مقاله صورت می‌گیرد به شدت اذیت کننده باشد. ولی با گذشت زمان متوجه می‌شویم که نه! متأسفانه انگار برخی مسائل تبدیل به روتین در روند پژوهش

Tehran University of Medical Sciences does not subscribe to this content on ScienceDirect.

Ethical procedures

The manuscript meets all applicable standards with regard to the ethics of

پله آخر: شناخت یک سوگ

نشست تخصصی «فیلم پژوهی» با محوریت بررسی فیلم «پله آخر» ساخته علی مصفا، عصر روز چهارشنبه ۵ آذر ۱۴۰۴ در سالن استاد شهناز خانه هنرمندان ایران برگزار شد. در این نشست به تحلیل بین‌رشته‌ای این اثر پرداخته شد.

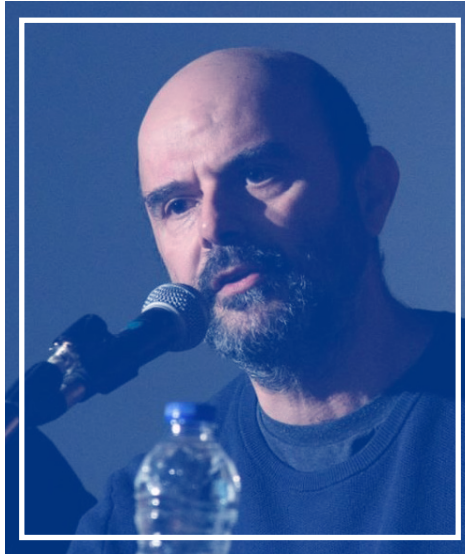
مهدیه اسدی
داروسازی ۴۰۲

سخنرانان ابتدا در تحلیل‌های خود به بررسی روایت سیال در فیلم بر پایه مفهوم یادمانده‌های برگسون پرداختند. گفته شد که روایت غیرخطی فیلم در ابتدا ابهام ایجاد می‌کند، اما در یک سوم پایانی با مهندسی دقیق کارگردان به سمت رفع ابهام حرکت کرده و ترتیب فراخوانی خاطرات کاملاً سودمند و هدفمند است. سپس با رویکردی پدیدارشناسانه، فیلم را مورد بررسی قرار دادند و اشاره کردند که در «پله آخر» ما با گسسته‌ها و لحظات کوتاه و شوک‌گونه روبه‌رو هستیم که به شخصیت اجازه می‌دهند تجربه‌ای اگزستانسیال داشته باشد.

تحلیل روانشناختی فقدان: متن کامل سخنرانی دکتر جلالی

دکتر جلالی، روان‌پزشک و عضو هیئت‌علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران به بررسی یکی از کلیدی‌ترین لایه‌های روانشناختی فیلم پرداخت: کلید فهم روانشناختی اثر «در پله آخر» مسئله اصلی روشن است؛ لیلی چهره خسرو را فراموش کرده و برای یادآوری او نیازمند یک شیء یادآور ثابت، یعنی عکس اوست. این فراموشی ساده و طبیعی نیست؛ نشانه‌ای است از یک اختلال سوگ یا نوعی مکانیسم دفاعی که ذهن از مواجهه با حقیقت فقدان جلوگیری می‌کند. در سوگ معمول، ساعات اولیه پس از مرگ یک فرد معنی‌دار، ذهن مدتی کوتاه انکار می‌کند؛ تصور می‌کنیم فرد بازمی‌گردد. معمولاً با مواجهه با جنازه و تشریفات سوگواری، انکار جای خود را به خشم، اضطراب و دیگر احساسات می‌دهد. اما در «پله آخر»، فیلم از همان ابتدا مخاطب را با پرسشی بنیادی روبه‌رو می‌کند. اینکه وقتی ذهن قادر به نگهداری از چیز از دست رفته نیست، سوگ چگونه شکل می‌گیرد؟ آغاز روایت با خنده مهارنشده لیلی، که تناسبی با موقعیت ندارد، کلید فهم روانشناختی اثر است. زنی که بیست روز پیش همسرش را از دست داده است، نمی‌تواند با بدن و روان خود مسیر طبیعی تخلیه غم آن را طی کند. به همین دلیل، روان مسیر جایگزینی ساخته که به شکل خنده بی‌معنی بروز می‌کند. این مکانیسم دفاعی، نشانه‌ای از مواجهه او با فقدان مبهم و اختلال سوگ است.

ماتم در برابر مالیخولیا

او همچنین با ارجاع به فروید و مقاله «ماتم و مالیخولیا» گفت: «در ماتم، فقدان شناخته شده و رسمیت دارد؛ فرد کم‌کم با سوگ کنار می‌آید و تجربه فقدان درونی می‌شود. در مالیخولیا، اما شیء از دست رفته قابل بازشناسی نیست؛ مرز بین بودن و نبودن نامشخص است و فرد ناخودآگاه فقدان را به درون خود می‌کشد و به خویشتن حمله می‌کند. وضعیت لیلی در فیلم به مالیخولیا نزدیک‌تر است؛ او نمی‌تواند تشخیص دهد دقیقاً چه چیزی را از دست داده است، و همین نامعلومی، فرآیند سوگ را از ابتدا مختل می‌کند.»

مکانیسم تجزیه (Dissociation)

«تجزیه یک مکانیسم دفاعی است که در مواجهه با فشار روانی شدید فعال می‌شود. بخش‌هایی از تجربه، احساس، خاطره یا هویت از هم جدا می‌شوند تا فرد موقتاً از درد روانی محافظت شود. در تجزیه، پیوستگی تجربه قطع می‌شود.»

روایت گسسته و حضور فعال فقدان

او توضیح داد: «فیلم «پله آخر» از ساختار روایی گسسته و تکه‌تکه‌ای بهره می‌برد که خاطرات روشن نیستند و گذشته و حال مرتب جابه‌جا می‌شوند. این ساختار گسسته، بازتاب مستقیمی از حال روانی شخصیت‌هاست؛ جایی که غیاب نه فقط به معنای نبود یک فرد، بلکه به‌عنوان نیروی فعال عمل می‌کند و مسیر حرکت شخصیت‌ها را تعیین می‌کند. خسرو نماد سنگینی فقدان است؛ او هم نیست و هم هست؛ حضوری که شخصیت‌ها قادر برها کردنش نیستند. این تعلیق، حافظه را تضعیف و هویت را ناپایدار

می‌کند. همان‌طور که فروید در «ماتم و مالیخولیا» توضیح می‌دهد، در مالیخولیا انتخاب ابژه رها نمی‌شود. بلکه خود ابژه یعنی فرد از دست رفته یا مرده، به درون ایگو فرو می‌ریزد و با قسمت مرده‌ای که در درون ایگو جای گرفته، همانندسازی می‌کند. به بیان ساده‌تر به جای سوگواری سالم که شامل درونی کردن فقدان و بازگشت به زندگی است، شخصیت‌ها مرده را در درون خود زنده نگه می‌دارند. این دواگانگی، جایی که خشم و تنش روانی متوجه خود فرد می‌شود، تجربه‌ای مرکزی در مسیر روایت است.»

این روانپزشک گفت: «در ادامه، نگاه کوتاهی داریم به سه شخصیت اصلی و تعامل‌شان با فقدان و حافظه: ۱. خسرو: که حامل بار روانی فقدان، همزمان حضور و غیاب او روان شخصیت‌های دیگر را شکل می‌دهد. ۲. لیلی: که با فقدان مبهم روبه‌روست و تلاش می‌کند با خنده و مکانیزم‌های دفاعی، عدم توانایی ذهنش در پذیرش فقدان را مهار کند و ۳. ابژه‌های یادآور: که عکس‌ها و خاطرات، نه صرفاً نشانه‌های گذشته، بلکه نیروهایی فعال هستند که تجربه سوگواری و روان شخصیت‌ها را بازنمایی می‌کنند.»

خانۀ هنرمندان
ARTISTS' FORUM
Leila Ebrahimi

قسمت دوم

شهرزاد

و هزارویک شب؛
قصه پر غصه...

امیرحسین رضائی
پزشکی ۴۰۲

در این شماره از روزنامه قسمت دوم
حکایت ملک، شاهزاده و قرص نان
(قسمت اول در شماره چهارم روزنامه
آمده) نوشته شده است.

چون شب هزار سوم بر آمد

شهرزاد با ملک گفت:

ای ملک جوان بخت، ملک چون خبر را شنید، شادمان گشت و وزیران را فرمود که تا جارچیان را به کوی و برزن ها فرستاده، این خبر خوش را به گوش اهالی این سرزمین و سرزمین های دیگر رسانند که موجب خوشحالی و نیک روزی عاشقان این سرزمین و مایه رنج و سیه روزی دشمنانش است و تا موسم تولد فرزند همه روزه خوان ملک گسترده و فقیر و غنی بر سر سفره اش می نشینند. وزیران ملک شغاد بازرگان و فرزنان حکیم نام داشتند که از قضا برادر و نه هم خون بلکه از پدر مشترک بودند. شغاد از نوجوانی به پیشه ی سال های جوانی پدرشان یعنی بازرگانی روی آورد و مال و مکنّت فراوان و آوازه ای بلند بر هم زد چنان که هیچ کالا در این سرزمین به مبادله نمی رفت مگر سود فروشش به شغاد می رسید.

فرزان اما از کودکی به دنبال علم و تلمذ رفته و شاگردی پیشه کرد و کتاب ها و رساله ها مامن و موایش گشتند. پدر آنها وزیر اعظم دربار پادشاه بود و چنان که به سالخوردگی و موسم هجرت از پادشاه و فرزندانش رسید به ملک که در عنفوان جوانی به سر می برد چنین

نصیحت کرد که شغاد را وزیر خود قرار ده چنان که خواهی بر دیگران پیروز شوی و کسی یارای شکستت را نداشته باشد و فرزنان را دیگر وزیر خود قرار ده چنان که خواهی بر خودت پیروز شوی. القصه، وزیران سخن ملک را شنیده و چنان کردند که باید، مردم شهر از پیر و جوان و فقیر و غنی و اشرف و رعیت، هر روزه میهمان خوان ملک بوده و روزگار را جز به شادی و طرب نمی گذراندند و چنان حزن و اندوه از این دیار رخت بر بسته بود که حتی صدای گریه هیچ طفلی از درون گهواره شنیده نشد.

روزها گذشتند و چرخ گردون همچون آسیایی بی خستگی و توقف با جریان زندگی چرخید تا اینکه روزی از روز های بهار که حال و هوای شهر چنان عطر آگین و به ریاحین اغشته که هیچ یک از مردم شهر آن روز را به خانه اندر نبوده و چنان که شاعر گفت:

وقت بهار است خیز تا به تماشا رویم /
تکیه بر ایام نیست تا دگر آید بهار
وارث و شاهزاده این سرزمین متولد شد. کوی و برزن های شهر محفل جشن و شادی شد و مردم فوج و فوج و گروه به گروه گرد هم آمده تا به دربار ملک روند و این اتفاق فرخنده را تبریک گویند.

چون به دربار ملک رسیده اجازه شرف یاب خواسته و وارد شدند، خوانی بزرگ گسترده شده و دربار به عطر گل های مختلف روییده در چهار گوشه این سرزمین آکنده شده بود.

ملک چون وارد شد، پیران و مهران شاد پاش فرستاده و از ملک نام فرمانروای آینده این سرزمین را جویا شدند.

ملک صبر پیشه کرد تا آشوب و اضطراب جمعیت کاسته شده و آرامش و طمانینه بر فضا حاکم شود. آنگاه گفت که: ((فرمانروای آینده ی این سرزمین و وارث تخت من، یاسمن نام دارد.))

پیران و بزرگان این سرزمین مبهوت شده و زیر لب شروع به سخن پرانی کردند که در این دیار فرمانروایان، مردان این سرزمین بوده و بر سنت ما هیچ گاه چنین روا نبوده.

در همین احوالات بود که ملک دستور داد شاهزاده را بیاورند. دختری ماه چهره و زهره جبین که با آرامش دل انگیزی به خواب رفته بود.

در این حین بود که ناگاه فرزنان حکیم این شعر را با صدایی بلند و با فصاحت بسیار خواند:

یاسمن لعل پوش، سوسن گوهر فروش /
بر زنج پیل گوش نقطه زد و بشکلید
زاغ بیابان گزید خود به بیابان سزید /

باد به گل بریزد گل به گل اندر غزید
سرکش بر بست رود باربدی زد سرود/وز
می سوری درود سوی بنفشه رسید
و به پادشاه شادباش و تبریک گفت.

چنین که شد مردم مجدد شادمان گشته و ملک را شادباش گفته، هدایایی گران قدر تقدیم کرده، بر سر خوان ملک نشسته و عیش و طرب به جا آوردند. ملک که گویی شادی کل دنیا را در قلبش نهاده بودند در آن مجلس فرزنان حکیم را به آموزش فرزندش نهاد و از وی خواست که از علم عالم هر آنچه هست را به فرزندش بیاموزد.

یاسمن رشد کرد و روزی نبود که فرزنان حکیم چراغی جدید از علم را برایش روشن نمی کرد و یاسمن بر آن مسیر پا نمی گذاشت و در آن سرزمین سیاحت نمی کرد.

و چنان گذشت که ملک روز به روز سالخورده تر می شد اما دلش هر روز جوان تر می شد چرا که فرزندش در زیبایی و فصاحت مثل و مانندی نه در این ملک و نه در سرزمین های دور و نزدیک نداشت.

تا روزی ملک را دردی شدید فراگرفت و آسمان این سرزمین از شدت درد ملک بارید و بارید و بارید ...

چون قصه بدین جا رسید بامداد شد و شهرزاد لب از داستان فرو بست.

پ ن: اولین شب حکایت در زمان فوت دکتر یاسمن شیرانی (رزیدنت دانشگاه علوم پزشکی تهران) منتشر شد و نام یاسمن برای زنده نگه داشتن یاد و خاطره ایشان در داستان قرار داده شد.

دفاع از وطن در دانشگاه ملی

امیرحسین عراقیه فراهانی

پزشکی ۱۴۰۰

در هشتادمین زادروز دکتر سید جواد طباطبایی، پرسش از وطن و دفاع از آن، نه یک شعار که یک ضرورت فکری ژرف است. او به ما آموخت که ایران را نباید تنها در جغرافیا یا سیاست جست؛ ایران یک کلیت تمدنی پایدار است که ریشه در اندیشه‌ای به نام «ایران‌شهری» دارد. این مفهوم، هسته مرکزی اندیشه اوست: تداوم تاریخی و فرهنگی که سیاست و حکمرانی را در این سرزمین شکل داده است. از نگاه او، دفاع از این وطن، دفاع از این تداوم است و خطر واقعی، گسست از این اندیشه است.

اما بحرانی که طباطبایی با تیزبینی بر آن انگشت گذاشت، بحرانی معرفتی است که امروز دانشگاه، کانون آن شده است. او با نقدی گزنده از وضعیت دانشگاه و سطحینگری حاکم بر آن یاد می‌کرد. جایی که به جای تحقیق و تأمل عمیق، شاهد تقلیل مباحث پیچیده به چند خط در فضای مجازی و داوری‌های ایدئولوژیک پیش از فهم هستیم. او تأکید داشت که بسیاری بدون درک صحیح، تنها بر اساس فهمی سطحی سخن می‌گویند و حرف‌های بی‌ربط بسیار زده می‌شود. این

فاجعه زمانی کامل می‌شود که دانشگاه، که باید کارگاه صورت‌بندی مسئله ایران باشد، به محلی برای تکرار نظریه‌های وارداتی بی‌ربط با واقعیات این سرزمین بدل می‌شود. در چنین فضایی، دفاع از مفهوم ملی وطن، نخست نیازمند دفاع از خردورزی در خود دانشگاه است.

بنابراین، دفاع از وطن در دانشگاه شکلی دوگانه می‌یابد: از یک سو، دفاعی سلبی در برابر ابتذال فکری، شتاب‌زدگی و آن غرور ایدئولوژیک است که می‌پندارد می‌توان بدون فهم دانش پراکنده و سنت پیچیده یک ملت، نسخه‌های جهانی برایش پیچید. از سوی دیگر، دفاعی ایجابی است که در احیای دانشگاه به مثابه نهادی برای «تجدید اندیشه ایران‌شهری» معنا می‌یابد. این تجدید، نه بازگشت تقلیدی که خوانش انتقادی سنت برای کشف امکانات نوزایی در دل آن است. تنها از این راه است که هویت ملی از شعار به واقعیتی تاریخی-فلسفی تبدیل می‌شود و امکان زندگی مسالمت‌آمیز و شکل‌گیری اراده ملی برای دولتی مدرن فراهم می‌آید.

پس در بزرگداشت طباطبایی، وظیفه ما دفاع فکری از وطن است. این نبرد، هم در برابر فراموشی تاریخی و هم در برابر ابتذال فکری در خانه خرد به پیش برده می‌شود. چرا که تنها با استقرار دولتی برآمده از این خرد جمعی ریشه‌دار می‌توان از کلیت زنده ایران پاسداری کرد. «با مردی یا نامردی» باید از این امکان دفاع کرد؛ هم با خرد نظری و هم با عزم عملی برای ساختن نهادی که قانون، وجدان عمومی آن باشد.

برای همکاری با ما، در تلگرام پیام بدهید!

مهدیه اسدی

دبیر صفحه فرهنگ و هنر

@violent_orient

فاطمه مقدمیان

دبیر صفحه دغدغه زنان

@moghaddamian_fa

علی زراعتکار

دبیر صفحه علمی و سلامت

@poi_u

ستاره آزاد

سردبیر روزنامه پورسینا

@sazallaz

امین طالبی

دبیر صفحه گزارش و خبر

@amintaleby

سپنتا غلامپور

دبیر صفحه تاریخ و اندیشه

@sepantoza

علی محمودی

خبرنگار و مسئول اجرایی

@alibrevis04

محمدابراهیم نورالهی

طراح جلد و صفحه آرا

@menobo1

وقایع اتفاقیه

مبینا زارعی

پزشکی ۱۴۰۳

۱۱ آذر - سالگرد درگذشت میرزا کوچک خان جنگلی

۱۱ آذر ۱۳۰۰، میرزا کوچک خان جنگلی، رهبر نهضت جنگل، در کوه‌های تالش و در پی سرما و فرسودگی از دنیا رفت. او از چهره‌های اثرگذار واپسین سال‌های قاجار بود که با شعار استقلال و عدالت، چند سالی شمال ایران را درگیر جنبشی متفاوت کرد. درباره میرزا دو دیدگاه در تاریخ مطرح است: گروهی او را نماد مقاومت ملی می‌دانند و گروهی نهضت جنگل را تجربه‌ای ناکام در پیچیدگی‌های سیاست زمانه می‌بینند. سرانجام، نهضتی که از دل جنگل برخاسته بود، با تنهایی رهبرش به تاریخ سپرده شد.

۱۹ آذر - روز جهانی حقوق بشر

۱۹ آذر ۱۳۲۷ (۱۰ دسامبر ۱۹۴۸)، مجمع عمومی سازمان ملل متحد «اعلامیه جهانی حقوق بشر» را تصویب کرد؛ متنی ۳۰ ماده‌ای که پس از تجربه جنگ جهانی دوم، به‌عنوان چارچوبی اخلاقی برای حقوق بنیادین انسان‌ها ارائه شد. این اعلامیه الزام‌آور نبود، اما مبنای بسیاری از قوانین و معاهدات بعدی قرار گرفت. متنی که قرار بود بدیهیات را یادآوری کند؛ بدیهیاتی که تاریخ نشان داد، همواره نیازمند یادآوری‌اند.

۲۱ آذر - سالگرد بازپس‌گیری آذربایجان از شوروی

۲۱ آذر ۱۳۲۵، دولت ایران به ریاست احمد قوام (قوام‌السلطنه) کنترل آذربایجان را پس از ماه‌ها بحران سیاسی و حضور نیروهای شوروی دوباره به دست گرفت. این رویداد حاصل هم‌زمان مذاکره، فشار بین‌المللی و تغییر موازنه قدرت پس از جنگ جهانی دوم بود. نکته کمتر شناخته‌شده آن‌که ارتش ایران پیش از ورود به تبریز، مأمور به پرهیز از درگیری گسترده شد تا بازگشت منطقه با کمترین تنش انجام گیرد. بازپس‌گیری آذربایجان، به‌عنوان نمونه‌ای از حل یک بحران ملی بدون جنگ فراگیر، در تاریخ معاصر ایران ثبت شد.